

VECKOBLADET

2013:1

130118

ÄNTLIGEN!

Så var det äntligen slut på ledigheten. VB inleder nu sin 39:e årgång. Vem kunde ana det när stencilapparaten drogs igång en onsdagskväll för nästan 40 år sedan.

Visst är det spännande med ett nytt år, vad blir årets politiska teman. Det enda som är nästan säkert är att det blir färre partiledarbyten i Sverige än förra året.

En annan förutsägelse är att Lund inte kan bli mycket möjligare, men även här är osvuret bäst som ni ser av notisen nedan.

LÖRDAGSMUSIK

Helgeandskyrkan

26 jan kl 17

"Limus Live - Porträtt"

Fredrik Schützer, piano

DOC LOUNGE 22 JANUARI

Wonder Women! – The Untold Story of American Superheroines

Av Kristy Guevara-Flanagan / USA 2012 / 62 min

LIVE: Musikduon **Come across the tracks** gästar oss denna afton och bjuder på en

stämningfull konsert före filmen. Med tonerna från banjo, gitarr och accordion tillsammans med duons finstämda röster skapas ett fantastiskt sound som för tankarna till amerikanska folkvisor.

STORY: Superhjältinnan Wonder Woman skapades 1942 mitt under brinnande världskrig, men är fortfarande chockerande okänd i förhållande till sina manliga kollegor. Kristy Guevara-Flanagans prisbelönta nya dokumentär ”Wonder Women! – The untold stories of American Superheroines” berättar historien om hur USA:s första superhjältinna gick från krigaramazon via tämjd sidekick – i linje med 50-talets hemmafruideal – för att göra comeback som sexig 70-talsfeminist.

Vi får följa bland andra Riot Grrrl-grundaren **Kathleen Hannah**, feministikonen **Gloria Steinem** och ett tioårigt Wonder Women-fan i **årets roligaste historiektion**.

”Wonder Women! – The untold stories of American Superheroines” hade världspremiär på SXSW 2012.

MAT&BAR: Ät din middag på Doc Lounge. Vi serverar alltid en vegetarisk soppa med bröd för 69 kr och i baren säljs det också vin, öl, kaffe, snacks mm.

TID: Kassen öppnar 19.00 / Film ca. 20.00 **PRIS:** 80kr / Student 60 kr / Guldkort (fri entré hela våren) 300 kr.

Visningen presenteras i stolt samarbete med Lunds Kommun, Film i Skåne, SVT, Folkuniversitetet, Svenska Filminstitutet, Folkets Bio Lund, WG Film och Mejeriet.

INTERNATIONELLA GRUPPEN AV SH

Humanitär intervention i Mali? Och hur hänger det ihop med vad som händer i Libyen? Ska vi nu hjälpa Frankrike med flyg och svensk militär? Det händer förvisso saker runt om i världen som är värda att tala om, Nyhetsbyråerna och den svenska dagspressen behandlar allt med självklart västmaktperspektiv och det behövs att andra synsätt kommer till tals,

Den nybildade internationella gruppen, startad på initiativ från aktiva i Vänsterpartiet och Demokratisk Vänster, har kommit till just som ett svar på behoven att diskutera med utgångspunkt från vår traditionella antiimperialistiska hållning. Vi har ännu inte hittat våra arbetsformer och heller inte vårt fokus.

Vi träffas närmast onsdagen den 23 januari kl 19.00, den här gången i Vänsterpartiets lokaler på Svartbrödersgatan 3.

Vi tänker oss en diskussion om vad vi ska ta upp under vårens möten. Alla med intresse för aktuella internationella frågor, inkl. svensk utrikes- och säkerhetspolitik, är välkomna. Vi ses på onsdag!

MÖGELSKOLOR I LUND

25 skolor och förskolor i Lund mögelskadade. Beräknad kostnad 350 miljoner kronor. 42 återstår att undersöka. Ytterligare kostnad 400 miljoner kronor?

GREGER ANDERSSON, 1952-2012 AV SH

Greger Andersson, professor i musikvetenskap vid Lunds universitet, blev dirigent för Röda Kapellet 2006 och verkade som dirigent i tre år under perioden 2006-2010. Hans bakgrund var alltså lite annan än den vi var vana vid. Själv spelade han trombon och hade väl erfarenheter från dansorkestrar i norra Skåne på 1960-talet, men det var som musikhistoriker hans främsta meriter fanns.

Hans licentiatuppsats om Höganäs Musikkår, Sveriges äldsta, är ett bra exempel på hans forskning. Där kan man t.ex. inhämta att Höganäsbolaget som ägde instrumenten förbjöd medlemmarna att spela för de strejkande under storstrejken 1909! Ämnet politik och musik var honom inte främmande och han skrev flera arbeten om musiken i nazismens tjänst i Tyskland och Sverige under 1930- och 40-talen. För Röda Kapellet erbjöd han en väg in i de akademiska rummen: han engagerade oss t.ex. att spela Lars-Erik Larssons Obligationsmarsch vid Larsson-jubiléet häromåret.

Det mest levande minnet av Greger blir nog hans sätt att avsluta en repetition. Där hade vi suttit i några timmar och kämpat med udda taktarter eller vad det nu var och kanske inte nått ända fram. –Nu avslutar vi med en rejäl marsch, sa Greger, och så kunde vi gå hem med taktfasta och smattrande trumpeter ringande i öronen.

OFFENTLIGT FINANSIERAD PRIVAT VÄLFÄRD BÖR UTFÖRAS AV ICKE-VINSTAKTÖRER AV GUNNAR STENSSON

Nytt förslag från LO 15/1

LO fastslår bland annat:

Ständiga besparingar inom skola, vård och omsorg går ut över sysselsättning och jämställdhet.

Ställ krav på utbildnings- och bemanningsnivå i företagen.

Meddelarskydd och offentlighetsprincip ska gälla i all offentligt finansierad verksamhet.

Samhällsbolag skapas för en ickevinst-princip i välfärden.

Öppen ekonomi. Idag döljs vinstuttag och värdeöverföringar på koncernnivå.

Marknadsmekanismer fungerar inte i välfärden. Oligopol uppstår när stora riskkapitalbolag köper ut mindre utförare.

Inrätta ett nationellt välfärdsråd.

Förslaget kom Svenskt Näringslivs vd Urban Bäckström att tugga fradga i tisdagens Aktuellt. Att slopa lagen om valfrihet i välfärden är ett grundskott mot utveckling, ökad kvalitet i välfärden och mångfald, flåsar han. Håret spretar och pannan är fuktig.

Sydsvenskans ledarredaktion kopierar Bäckströms påståenden utan motivering. Ideologi och vinstgirighet talar.

Socialdemokraternas kvinnoförbund jublar.

LO:s linje är klart skarpare än Socialdemokraternas förslag, säger Jonas Sjöstedt, V.

Kommentar: Förslaget välkomnas. Visserligen handlar det om en kompromiss. LO stiger tillbaka från den tidigare ståndpunkten om förbud mot vinst i välfärden. Tanken är att ena

socialdemokratin och LO i en samlad syn på problem och utmaningar inom välfärden. Kanske kan V medverka till en sådan enighet. Jonas Sjöstedts reaktion pekar i den riktningen. Då blir frågan om vinst i välfärden kanske avgörande för valet 2014.

STRINDBERG PÅ MÅRTENSTORGET, ETT KULTUREVENEMANG

AV GUNNAR STENSSON

En konfrontation mellan August Strindberg och Röda Kapellet på Mårtenstorget en lördag 2012 är den lysande idé som låg till grund för en föreställning, happening kanske, som uppfördes i Wieselgrenshuset, Folkets Hus, på Kiliansgatan veckan före jul.

Som Strindberg framträdde Mats Olsson i hög hatt, ganska illusorisk, men i början något trevande. Han blev bättre och bättre under föreställningens gång, alltmer Mats Olsson och allt mindre August Strindberg.

Texturvalet stod Ulf Teleman för, ett antal utmanande, fyndigt funna stycken ur Svarta fanor, Skärkarlsliv, Det nya riket, Utopier, Liten katekes för underklassen, Maktfrågan eller mannens intressen, Götiska rummen. Vilt revolutionära och djupt reaktionära stycken. De lästes uttrycksfullt av Kapellets Meta Stigsdotter.

Konferencier var Bengt Hall. Kapellet framförde sin vanliga torgrepertoar, det föreställde ju ett torgmöte. Det kändes ändå lite annorlunda, kanske för att akustiken naturligtvis är annorlunda inomhus. Arrangemangen lät mer intrikata och genomarbetade än vanligt. Forssells arrangemang är ofta avancerade. I denna miljö där stämmor och harmonier blev extra tydliga upplevde jag dem som musikaliskt avancerade, inte nödvändigt vackra, men intressanta. Potentiella kvaliteter anades.

Per Falk var professionellt säker och entusiastisk, som vanligt.

Jag använde ordet happening. Trots att föreställningen förstås var repeterad upplevdes den som improviserad, frisk, tillkommen i ögonblicket, lite spretig. Perfekt för oss som var närvarande.

Den skulle säkert kunna komprimeras och bearbetas för flera framföranden inför en bredare publik. Strindberg är dramatisk, spontan, omdömeslös - det var ju så att säga hans största fel som människa - men det utgör hans största tillgång som författare.

Jag har tjatat om det tidigare: en dokumentärfilm om Röda Kapellet skulle ge en utomordentlig berättelse om en epok som närmar sig sitt slut.

VILLAMATTOR KVÄVER SKÅNSK ÅKERJORD AV GUNNAR STENSSON

Svensk åkermark föröds i en tid då åkerjorden blir en allt knappare resurs. Skyddet i lagstiftningen är svagt.

Skåne byggde mer på åkermark än något annat svenskt län - utom Halland - under perioden 2006 till 2010, enligt Jordbruksverkets rapport, som är lätt tillgänglig på nätet.

”Jordbruksmark är en långsiktig resurs som ger ett förnybart flöde grödor. Problemet är att det värdet väger lätt när det finns kortsiktiga ekonomiska resurser att hämta i exploatering.”
(Ulf Törnberg, SDS 5/1)

När länsstyrelsen nyligen krävde en nollvision mot byggande på åkermark i Skåne (*Sydsvenskan 25/10 2012*) protesterade alliansens kommunpolitiker.

Ett antal moderata kommunordförande med Michael Sandin (nu regionråd) i spetsen ut gick ut och deklarerade att de tänker fortsätta att bygga på den skånska åkermarken eftersom det finns folk ”gillar att ha ett hus och kunna ha en trädgård”.

Staffanstorps kommun är en av de som mest aggressivt föröder jordbruksmark, bland annat i Hjärup, där nya, på sikt ohållbara villamattor breder ut sig som kvävande täcken över den bördiga jorden.

Åkerjorden måste försvaras såväl i Lund som i region Skåne mot kortsiktiga, vinstförblindade moderata politiker och andra exploitörer.

Regeringen har tillsatt en miljöberedning vars arbete kan leda till lagstiftning som skyddar åkerjorden i framtiden.

OM BILAR OCH BILAR AV ULF NYMARK

Biltrafiken i Lund har minskat med fyra procent under förra året. Den nyheten har i dagarna meddelats oss av malmötidningarna. Givetvis finns det anledning att glädjas över detta, men för den sakens skull inte brista ut i höga hurrarop.

Det ska noteras att denna minskning gäller enbart de kommunala gatorna och vägarna i Lund. Det är inte alls som *Sydsvenskan* skriver, att det enbart finns en ”handfull” statliga vägar i Lunds kommun. Det är inte bara E22 och Norra Ringen som är statsägd, utan praktiskt taget hela landsvägnätet i kommunen, inklusive tillfartsvägarna från E 6, Dalby, Sandby etc. Om det förekommit någon minskning på dessa vägar vet vi inte. Och fjolårets färre motorfordonsrörelser på det kommunala vägnätet ligger fortfarande en bit över nivån för år 2007. Utan tvekan kan man tala om att den lilla reducering som skett har varit från en mycket hög toppnivå. Kanske viktigast av allt att tänka på när man ser dessa minskningssiffror: vi vet bara **antalet** bilar i rörelse, vi vet inte **hur långa sträckor** dessa bilar sammanlagt färdas. Det innebär sålunda att vi inte kan ta antalet bilar i rörelse på en begränsad del av vägnätet som intäkt för att utsläppen av t ex växthusgaser också minskat.

Utsläppsminskning med upp till 40 procent till år 2020

Men jag håller tummarna och hoppas att det är ett trendbrott, även om man har svårt att tro det med tanke på de nya stora investeringarna i vägtrafikinfrastruktur som Lunds borgerliga majoritet vurmar för. En omedelbar åtgärd som majoriteten borde vidta med anledning av nedgången i motortrafiken är att säga stopp och belägg till Trafikverket när det gäller planerna för den nya trafikplatsen Östra Torn/Ideon vid E22:an. Det funkar inte att inbjuda till mera bilkörning, när det fordras verkliga krafttag för att få ner utsläppen av växthusgaser från vägtrafiken med de 25-40% som fordras för att år 2020 års klimatmål ska nås.

Vad beror minskningen på?

Vad kan då det minskade antalet bilar i rörelse bero på? Och vad beror den ökande cyklingen på? Tja, förhoppningsvis är det så som gatuchefen hävdar, att ungdomar föredrar att åka kollektivt och att cykla. Men det är svårt att bortse från att den vikande konjunkturen och den

relativt milda vintern har spelat en roll. En sak är säker: att cykeltrafiken ökat kan knappast bero på bättre cykelinfrastruktur. För den förfaller alltmer. Det är t ex snart omöjligt att färdas annat än i snigeltakt på de av motortrafiken nedslitna och sönderkörda gatustensbeläggningarna i innerstaden.

Glädjande försäljningsutveckling på bilmarknaden

Andra hoppfulla tecken på bilfronten är att nybilsförsäljningen i Västeuropa under 2012 var den lägsta sedan 1993. Det sistnämnda året var ändå ett ur branschens synpunkt ett rekorddåligt försäljningsår. Försäljningen minskade under år 2012 med drygt 8 % jämfört med år 2011.

Försäljningssiffrorna för december i fjol jämfört med siffrorna för samma månad 2011 ser riktigt bra ut: i t ex Tyskland minskade försäljningen av nya bilar med drygt 16 %, i Italien med nära 23 %, och i Belgien och Grekland med ca 50 %. I Sverige ökade tyvärr nybilsförsäljningen med hela 5 %, vilket dock anses bero på att nya skattebestämmelser för så kallade miljöbilar trädde i kraft vid årsskiftet. Det finns därför anledning att tro att den generella nedgången i Västeuropa slår igenom även här när vi nu är inne på det nya året. År 2013 ser också lovande ut: de tidigare prognoserna för försäljningen skrivs ner kraftigt. Det är bara att önska bilbranschen och hela billobbyn ett riktigt dåligt nytt år! Och VB:s läsare önskar jag en god fortsättning på cykelåret 2013!

SKOLANS SÖNDERFALL AV GUNNAR STENSSON

Sammanställning av debattinlägg om en skamlig utveckling.

Fritt val i Skåne

Uppsägningen av lärare på Bergagymnasiet i Eslöv.

”När elever får välja fritt i Skåne väljer de framför allt Lund och Malmö”, säger Ulf Sandgren, chef för Gymnasie- och utbildningsförvaltningen i Eslöv.

Beslutet om fritt val i Skåne har lett till förödelse och utarmning i de gamla gymnasierna i Landskrona, Eslöv, Trelleborg och Ystad.

Samtidigt konkurreras elever hemmahörande i Lund ut och tvingas pendla till andra orter. Kultur och samhällsliv i de drabbade städerna utarmas. Den onödiga pendlingen belastar kollektivtrafiken.

”Rutavdraget riskerar att öka kunskapsklyftorna och därmed bidra till att skolresultaten blir än mer polariserade än idag” skriver ledande företrädare för IM i Malmö, Lund, Stockholm och Sverige (SDS 13/3).

Barns ökade behov av stöd utanför skolan beror på att de som arbetar i skolan inte får tillräckliga resurser, påpekar IM. Rutavdraget går inte till de barn som har mest behov av stöd, elever vars föräldrar inte har råd att köpa kunskapsfördelar till sina Barn. Så långt IM.

Motståndet från Skolverk, lärarnas organisationer och opposition hjälpte inte. Beslutet att bevilja rutavdrag för läxhjälp drevs igenom av allianspartierna. I Stockholm stoppas stödet till

ideella läxhjälsorganisationer som i likhet med IM ger gratis läxhjälp. De hotar ju de kommersiella läxhjälsföretagens profit.

Flera av de större läxhjälsföretagen är etablerade i Lund, enligt City 7/11. Exempelvis ”Upgrade education”, som bland annat erbjuder intensivkurser före de nationella proven. Likaledes finns ”Studdybuddy” vars inriktning är att hyra ut studenter.

En lektion kan kosta 700 kronor. Staten står för hälften via RUT. En kostnad på 350 kronor återstår. Tio lektioner ger alltså en kostnad på 3500 kronor. Dyrt för den fattige. Segregationen ökar.

Friskolor bryter mot lagen om skolbibliotek

Många friskolor har underlåtit att skaffa egna skolbibliotek trots att det sedan flera år är ett krav i svensk lagstiftning. Försummelsen minskar elevernas tillgång till litteratur och vetenskap. Den bidrar till den försämring av elevernas läsförmåga som ägt rum sedan friskolereformens genomförande.

Verkställande direktören för JB Education Anders Hultin skäms inte utan hävdade i Ekot den 2 januari att ett fysiskt skolbibliotek med fysiska böcker är förlegat. Företaget strävar efter att bygga upp ett digitalt bibliotek, påstod han.

Skolinspektionen konstaterade nyligen att John Bauer-skolan i Lund saknar bibliotek och krävde rättelse. Att bibliotek saknas är en logisk konsekvens av att skolan ingår i koncernen JB Education. Skolan ligger i S:t Lars-området. Håll ögonen på den, särskilt med tanke på JB-koncernens policy att avstå från bibliotek för att öka profiten.

”Försök inte. Både och behövs enligt Skolinspektionen. Den analoga bokens dagar är inte räknade. Boken stimulerar läsandet och krävs nog länge än när unga bygger upp sin kunskapsbank.

Så öppna ett skolbibliotek eller stäng skolan”, (SDS 7/1)

”Hur kunde det så kallade fria skolvalet bli så fel och varför vågar ingen göra något åt det?”

Frågan ställs av Anders Lovén, lektor i utbildningsvetenskap vid Malmö högskola (SDS 10/1). Han besvarar den själv: ”Det marknadstänkande som finns inom utbildningssektorn gör att det likvärdiga skolsystemet håller på att krackelera.”

Ett exempel: Entreprenören och riskkapitalisten Hultin (han heter något annat i verkligheten) får klart för sig att skolan har infört ett skolpengssystem som garanterar säkra intäkter för varje elev som söker sig till en friskola.

Man skulle kanske starta en skola, tänker Hultin. Med fulla klasser ger skolpengssystemet mycket pengar.

Hur ser det ut på utgiftssidan? Bäst jag pratar med Lars Hansson (han heter i verkligheten något annat). Ganska stora kostnader. Men skolpengen är ju tilltagen för att täcka dem. Och mycket kan man spara på. Lärare, bibliotek, gymnastiksal, läroböcker. Det blir stora summor. Här finns en garanterad vinst att hämta! År efter år.

Det krävs förstås reklamkampanjer för att få eleverna att välja friskolan så att klasserna blir

fulla. De kan kompletteras genom att man tvingar lärarna att sätta höga betyg. Även om jag avsätter några hundra tusen av vinsten på marknadsföring blir det mycket över.

Saken är klar. Jag startar en skola! Nej, en hel koncern! Det brådskar. Många kommer säkert på samma idé. Jag kan kalla koncernen ”Bland tomtar och troll”.

På några är håvar jag in ett antal miljoner. Sen sätter jag punkt genom att sälja hela rasket. Vinsten döljer jag i koncernredovisningen. Pengarna skickar jag till Cayman-öarna så jag slipper betala skatt.

Vinst! Vinst! Vinst!

Skolans utvecklingsmål hämtade från fordonsindustrin

Många kommuner och utbildningsföretag initierar nu ett utvecklingsarbete som utgår från näringslivets effektiviseringsmodeller. Modeller där målen för utvecklingen varken hämtas från de nationella styrdokument, aktuell forskning eller de enskilda skolorna i regionen – utan från exempelvis fordonsindustrin.

”Anammandet av den här sortens effektiviseringsmodeller inom offentlig sektor började i Thatcher-erans Storbritannien och fick senare namnet New public management. I den svenska skolan börjar vi nu se konsekvenserna av detta paradigmskifte, och problemen hopar sig” skriver gymnasielärarna Johan Lundström och Pär Larsson. (*Svenska Dagbladet* 31/12). En ledande svensk företrädare för Thatcher-modellen är Annie Lööf, riksdagens bäst betalda partiledare.

Regeringens detaljstyrning av skolan kostar en halv miljard

MP har låtit riksdagens utredningstjänst räkna ut vad regeringens detaljstyrning av skolan kostat. Summan uppgår till en halv miljard. Det gäller enbart kostnader i statens budget. Därtill kommer de kostnader som kommuner och skolhuvudmän har för att ställa om sin verksamhet för att den ska passa in i regeringens nya kontrollapparat.

Sedan 2006 minskar andelen elever som får godkänt på provet i matematik för åk 9. Läskunnigheten fortsätter att sjunka för både tioåringar och femtonåringar. Skolresultaten försämras mest för pojkar med lågutbildade föräldrar och pojkar med utländsk bakgrund.

Sammantaget har regeringen skapat ett skolsystem som skiktar, nivåindelar och allt tidigare sorterar elever efter resultat och socioekonomisk bakgrund. Detta skapar inte bara mer ojämlika samhällen utan leder också till sämre resultat.

Fredrik Reinfeldt borde lyssna mer på aktuell forskning om skolan än på Jan Björklund.

Det konstaterar Miljöpartiets skolpolitiska talesperson Jabar Amin (*Svenska Dagbladet* 3/1)

Lärarnas arbetsbelastning med dokumentation och annan byråkrati ökar drastiskt på bekostnad av undervisningstiden.

Det som saknas i Jabar Amins analys är den segregation och resurssänkning som orsakas av det så kallade fria valet. (Se ovan) Att det inte lyfts fram är en följd av MP:s ståndpunkt i friskolefrågan.

”Tillbaka till feodalsamhället”

Cecilia Nykvist, vd i Friskolornas Riksförbund, oroas av kritiken mot privatiseringen och utvecklingen mot oligopol inom skolan (*Sydsvenskan 17/1*). I brist på argument påstår hon att ökad reglering leder ”tillbaka till feodalsamhället”.

Kanske tror hon att hon lever i 1800-talets klassamhälle. De krafter vilkas intressen hon företräder driver utvecklingen baklänges mot klasskillnader som vi inte upplevt sedan andra världskriget.

Kritiken av dagens skola syftar till att i stället skapa en likvärdig, demokratisk skola med hög kvalitet, fri från riskkapitalisternas vinstintressen.

PÅ OLOF PALMES TID AV GUNNAR STENSSON

Media ägnar Olof Palme stor uppmärksamhet denna vinter. Deras bild av Sverige kretsar kring dramatiska situationer som Palmes fördömande av USA:s bombningar julen 72, avslöjandet av IB, Geijeraffären, kärnkraftsstriden, Harvardaffären.

Men hur upplevde vi som tillhörde den breda vänsterrörelsen verkligheten, vi som trevade efter ett nytt samhälle byggt på solidaritet och internationalism? Hur agerade vi? Vad hände här i Lund?

Krönikan är hastigt skriven ur ett begränsat subjektivt perspektiv. Den främsta källan är minnen och kunskaper som råkar finnas i min skalle just när jag skriver. Detta garanterar luckor och rena felaktigheter. Lita inte på någonting, men tillfoga gärna kommentarer. Var fanns du själv? Hur tänkte du? Vad gjorde du åren 1969 till 1986?

Jag lämnade folkhögskolan i Norrbotten där jag var ordinarie lärare i sex år, reste till Lund och vidareutbildade mig, hamnade på Heleneholmsskolan i Malmö som var försöks- och demonstrationsskola, knuten till Lärarhögskolan.

Ett långt kvarter längs Munkhättegatan i Malmös nya arbetarområden täcktes av ett sammanhängande komplex av fräscha nya byggnader: Munkhätteskolan, Lärarhögskolan, Heleneholmsskolan. Därtill Musikhögskolan.

Barnen började i ena änden av komplexet, Munkhätteskolan och gick där i låg och mellanstadiet. De överlämnades av sina klassföreståndare till högstadiet i Heleneholmsskolan, där deras nya klassföreståndare tog över. Somliga kunde ha samma klassföreståndare hela vägen till studentexamen. De som började som sjuåringar i Munkhättan 1969 blev studenter 1981. Somliga av dem kom tillbaka till Lärarhögskolan. Det var ett integrerat system.

Optimismen var stor. Malmö växte. Ljudbildbandet ”Örestad”, som vi använde i samhällsundervisningen, beskrev ett sammanhängande urbant område som omfattade Malmö, Landskrona, Helsingborg, Helsingör och Köpenhamn, med bro över till Malmö.

I min tjänst ingick yrkesrådgivning och jag gjorde studiebesök på Kockums där de flesta av barnen fäder arbetade. Under Kockumskranen byggdes supertankers på löpande band. Guiderna brukade påpeka att Lunds domkyrka rymdes i fartygens inre.

Skolgården pryds av ett stålmonument som illustrerar ett Palme-citat “Spjutspets mot

framtiden". För första gången hade Sverige en modern, demokratisk skola.

Året var 1969. Vi bodde på Ulrikedal, Karin jobbade på Lilla teatern, Martin hamnade på Lilla Järnåkra-skolan, Sara på studenternas daghem.

De svartas rättigheter i USA och koloniernas frigörelse dominerade svenskarnas internationella engagemang allt sedan Hammarskjölds död under Kongokrisen 1961. Martin Luther King höll sitt stora tal "I have a dream". De europeiska stormakterna förde kolonialkrig i Kenya, Angola, Mocambique och Guinea-Bissau.

1965 hamnade fokus på Vietnam. Det skulle stanna där länge. Olof Palme höll sitt första stora Vietnam-tal. I december 1967 ägde en skandalartad Vietnam-demonstration rum i Stockholm. Skandalartad var den på grund av det polisvåld som riktades mot en lång rad tongivande socialdemokratiska demonstranter – och Jan Myrdal, då krönikör i Aftonbladet. I januari 1968 demonstrerade Palme sida vid sida med Nordvietnams ambassadör. Det ledde till en opinionsstorm. På Framnäs folkhögskola jublade vi

Jag hade röstat på vpk för första gången 1968, framför allt på grund av CH Hermansson, som börjat föra partiet ut ur Sovjetunionens skugga, inte minst genom sitt tydliga ställningstagande mot Sovjets övervåld mot Dubcek-regimen i Prag, som stod för "socialism med ett mänskligt ansikte." Palme kallade Sovjetunionens tjeckiska medlöpare "diktaturens kreatur". De eurokommunistiska tankarna om en demokratisk kommunism började få fäste i Italien och Spanien – och Sverige.

I september deltog jag i min första Vietnamdemonstration, samling utanför AF, avslutning på Stortorget. Anledningen var Ho Chi Minhs död. Anna-Klara Arvidsson var med. Hon hade en nyfödd son i en vagn.

I Lund upptäckte jag att vpk Lund var ett respekterat parti, inte minst tack vare sin roll i stoppandet av det stora gatugenombrottet. Jag lärde mig namn som Ann Schlyter, Lars Bengtsson, Tarcisio Bommarco och Gunnar Sandin.

Min bror Erland, socialtjänsteman i Malmö, var aktiv i den stora stadsdelsorganisationen på Väster, där man diskuterade VPK:s förhållande till Sovjetunionen.

Valet 1968 var VPK:s sämsta efter andra världskriget. Endast tack vare representationen i första kammaren lyckades partiet hålla sig kvar i riksdagen.

1969 blev Palme statsminister och gruvstrejken bröt ut i Norrbotten. Den vilda strejken utgjorde en protest mot hela det svenska systemet och riktade sig mot såväl det statsägda LKAB som fackföreningarna och LO.

Tidningen Arbetet i Malmö var kritisk och redaktör Frans Nilsson påpekade att gruvarbetarna hade högre löner än nästan alla andra arbetare. Jag som fortfarande mentalt bodde kvar i Norrbotten lyckades få in en artikel där mitt huvudargument var att gruvarbetarnas livslön var låg därför att arbetsförhållandena var sådana att de blev utslitna i förtid.

Sara Lidman framträdde dels på strejkmöten i Kiruna och dels med boken "Gruva". På den nybildade Norrbottens stadsteater i Luleå gjorde den grupp som senare kom att kallas Fria Pro sin första succé med "NJA" en pjäs om järnverket i Luleå.

Själv anslöt jag mig till Lunds FNL-grupp, en organisation med cirka 300 aktiva medlemmar. Grundkursen genomgick jag på översta våningen i skatteskrapan i Järnåkra. Jag

lärde mig att det gällde att slå mot imperialismens svagaste länk: Vietnam. Och att stödet skulle ske på Vietnams egna villkor.

Efter kursen blev jag invald som medlem med förpliktelsen att delta i stadsdelsgrupp Söders möten varje måndag, så småningom styrelsemöten varje torsdag och försäljning av Vietnambulletinen på Knut den stores torg varje lördag mellan 10 och 12. Den rutinen pågick till sommaren 1975. Höstar och vårar genomfördes Vietnamveckor med talare och kulturpersonligheter som Göran Sonnevi, Sara Lidman, lundapoeten Jan Konicki och många andra. Hörsalen i stadsbiblioteket var en viktig arena som hyrdes för 300 kronor. Studiecirkelrummen var utmärkta för mindre sammankomster. Kostade en femtiolapp.

Flera amerikanska desertörer studerade i Lund och var medlemmar i FNL-gruppen. Den svenska Vietnamrörelsen fick många och starka impulser från studentrörelsen i USA. Kontakten med revolutionära amerikanska strömningar var intim och omfattande

Jag var student. Visserligen överårig och yrkesverksam. Många av mina kamrater var studenter. 1970 skulle det bli karneval. FNL-gruppen beslöt tillsammans med Folket i Bild/Kulturfront att genomföra en "Motkarneval" i Stadsparken. Flera musikgrupper deltog, bland annat "Träd, Gräs, Stenar" som jag haft kontakt med eftersom ett par av medlemmarna gått några år på Framnäs folkhögskola under min tid där.

På ett konditori träffade jag en flicka som representerade gruppen "Stenblomma". Flera andra grupper deltog. Solen sken och det var mycket folk på Gröningen. Från Stockholm kom Pistolteatern och gjorde en burlesk föreställning med många fula ord av en pjäs som kallades "Palmlänningarna" – starkt systemkritisk. På Lilla teatern på Sandgatan spelades två fulla föreställningar av Kent Anderssons "Flotten", symbol för ett Sverige som drev fram med fem knops fart.

Ingenting av allt detta kostade någonting. Alla uppträdde gratis. Motkarnevalen var ett arrangemang helt utan ekonomi. Till skillnad från de stora summor som finansierade karnevalståget av fulla studenter som masade sig fram genom Lund. Nå, sprit, öl och hasch förekom också på Gröningen, men ingen polis.

1972 representerade jag Lunds FNL-grupp på DFFG:s kongress i Eskilstuna och upplevde för första gången hur en politisk organisation kan dominera en folkrörelse. Det var KFML/SKP som försökte styra FNL-grupperna. De cirka 200 delegaterna indelades i studiegrupper som arbetade ett par dagar före själva kongressen. Varje grupp hade en rättrogen studieledare. Teserna handlade om konflikten mellan Sovjetunionen och Kina, om Sovjetunionens "socialimperialism" och om "enhetsfronten". Det varnande exemplet var Orminge FNL-grupp som visat trotskistiska tendenser. På den följande kongressen uteslöts Orminge-gruppen. Kongressresolutionen antogs enhälligt. Enhälligheten skulle snart spricka när KFML/SKP försökte föra över FNL-solidariteten till Pol Pots Kampuchea, i enlighet med den kinesiska politiken.

Vietnam-frågan var naturligtvis stor också bland lärarna och i undervisningen på Heleneholmskolan. En av lärarna, moderat kommunfullmäktig i Lund, ledde en liten grupp lärare som var anhängare till Saigonregimen. Han brukade uppträda som motdemonstrant med plakatet "Bomba Hanoi!". En annan brukade upprepa "På 40-talet hade vi nazisterna. Nu har vi er." Tidvis var spänningen inom kollegiet hög.

Massakern i München vid OS 1972 satte konflikten mellan Israel och palestinierna i fokus. Samtidigt växte hysterin kring de så kallade terrorgrupper som vuxit fram: Baader-Meinhof, Röda brigaderna, IRA, ETA, PKK, Svarta september, PFLP och andra palestinska motståndsgupper. Paranoian förstärktes av propaganda och populärfilmer som hela serien om James Bond. SÄPO och andra. Mer eller mindre kriminella underrättelseorganisationer upplevde en rik blomstring i Europa och USA. Flygkapningen i Bulltofta var det närmaste exemplet på terrorism för oss i Lund.

I Lund fanns grupper som solidariserade sig med kampen mot Salazars diktatur i Portugal, mot Francodiktaturen i Spanien och mot överstejuntans Grekland, där ett studentuppror brutalt slogs ner 1973 av diktatorn Ioannides. Den kvinnliga ordföranden i Lunds Greklandskommitté tog i förtvivlan sitt liv ett par år innan juntan till slut störtades.

Före jul 1972 inledde USA (Nixon och Kissinger) bombningen av Hanoi. Sara Lidman kom till Malmö, vi genomförde en improviserad demonstration från Möllevångstorget till Ungdomens hus, som ju är Malmös gamla Folkets hus sedan August Palms dagar. Det ligger inte långt ifrån Triangeln (som inte alls såg ut som nu). Den lilla lokalen blev mer än fullsatt. Snö, kyla och blöta skor. Mörkret föll tidigt. Starka känslor.

Ett par dagar senare höll Palme sitt stora tal där bombningen av Hanoi fick sin plats i raden av 1900-talets stora krigsförbrytelser.

Under mellandagarna hölls ett stort opinionsmöte i Lunds stadshall. Karin Stensson och Ingemar Simonsson talade. FNL:s sånggrupp Gai Phong sjöng. I gruppen ingick en tonårig Kajsa Åhländer, senare viktig i den feministiska sånggruppen Röda Bönor.

FNL-grupperna genomförde en stor namninsamling som undertecknades av samtliga partiledare, också Gösta Bohman. I Lund hade vi en 24-timmarsaktion i början av vårterminen. Tillsammans med Margareta Dannestam stod jag vid Tetrapak mellan 2 och 6 den natten. Sedan for jag till skolan. Inte många såg oss.

1973 blev ett omvälvande år. Avslöjandet av IB-affären i Folket i Bild-Kulturfront blev vändpunkten i synen på Olof Palme. Den olagliga och hemliga registreringen omfattade inte bara FNL-are och Palestina-aktivister utan också vpk-are och vänster- socialdemokrater. Den ledde till att Palme över en natt förlorade vänsterns förtroende. Först försökte han förstås förneka och ljuga. Regeringen och socialdemokraterna hade inte bara samlat in namn. De utlämnade också namn på svenska och palestinska aktivister till CIA. Vi kom att uppleva Palme och Socialdemokraterna som fiender.

På hösten inbjöd FNL-gruppen i Lund IB-avslöjaren Jan Guillou till ett möte i AF:s stora sal. Man måste minnas att vi som studenter och representanter för en bred opinion hade tillgång till Akademiska föreningen och dess resurser, bland annat ett kontor högst upp i AF-borgen. Guillou talade om sina avslöjanden och publiken jublade. Under kvällen hölls en auktion för Vietnam på insamlade föremål. Allt såldes snabbt. Till slut återstod bara ett par äpplen i en skål. Jan Guillou köpte dem för en tusenlapp. Det väckte en och annan besk kommentar. De flesta hade det betydligt sämre ställt ekonomiskt.

Jan övernattade hos FIB-aren Peter Larsson, en av dem som medverkat i motkarnevalen tre år tidigare. Under natten kom säkerhetspolisen. Jan Guillou och Peter Bratt dömdes för landsförräderi. Det cementerade misstron mot Palme och den svenska underrättelsetjänsten.

I Chile störtade Augusto Pinochet den 11 september demokratin i en CIA- och USA-stödd militärkupp. President Allende mördades. För mig förblir den händelsen ett viktigare minne än sprängningen av World Trade Center 2001.

Samtidigt vann nyliberalismen terräng i nationalekonomin. Milton Friedman predikade monetarism i Chicago. Det handlade om det vanliga: fri konkurrens och låga skatter. Ingen socialpolitik, ingen statlig styrning.

När det chilenska folket var kuvat fick Friedmans så kallade Chicago-boys fritt fram att tillämpa de nygamla ekonomiska teorierna. De hyllades av Margaret Thatcher. Friedman fick ekonomipriset till minne av Nobel.

FNL-gruppen arrangerade två månader efter kuppen ett stort opinionsmöte för demokratin i Chile i Svaneskolans nybyggda aula. Bland de ryktbara personer som talade återfanns de amerikanska marxistiska ekonomerna Baran och Sweezy. De var utgivare av den amerikanska tidskriften Monthly Review, som hade högt anseende i vänsterkretsar. Lena Granhagen, berömd för sina Brecht-tolkningar, sjöng och talade. Vi tog en inträdesavgift på 3 kronor för att täcka den höga hyran för aulan. Ute härjade en höststorm.

Nästan omedelbart började chilenska flyktingar strömma till Lund. De blev en viktig förstärkning av lundavänstern. Idag återfinns de ofta i stadshallen.

Oktoberkriget och oljekrisen hann inträffa under de två månaderna mellan kuppen och Chilemanifestationen. Egyptiska trupper invaderade överraskande Sinai, som Israel erövrade under sex-dagarskriget. Syrien angrep från andra hållet. De första dagarna hade araberna stora framgångar, men senare lyckades Israel återerövra det mesta, tack vare amerikanska vapenleveranser.

I samband med kriget genomdrev OPEC, de oljeproducerande staternas organisation, en fyrdubbling av oljepriset

Att den fossila energin var begränsad visste vi tidigare. Brundtland-rapporten var allmänt vedertagen. Den geografibok jag använde i grundskolan spådde att oljan skulle ta slut inom 30 år.

En skälving gick genom hela västvärlden vid upptäckten av hur sårbar tillförseln av oljan var. Regeringen genomförde bensinransonering. Såvitt jag minns blev det också förbjudet att köra bil på helger. Planeringen för kärnkraft intensifierades.

Vad vi till en början inte insåg var konsekvenserna för Malmö. Tillverkningen av supertankers fortsatte något år. De nya fartygen lagrades i Bohuslän. Men varvseran var slut. Det drabbade inte bara Malmö utan lika mycket Landskrona och Helsingborg. Massarbetslöshet blev följd. Befolkningen i Malmö minskade. Barnen i Heleneholmskolorns upptagningsområde drabbades. Men hela denna process tog förstås några år.

1973 avled gamle kungen och en ung Carl XVI Gustav tillträdde, vilket knappast berörde oss. Vi blev inte heller överdrivet engagerade av det så kallade Norrmalmstorgsdramat som spelades upp i tv några dagar före riksdagsvalet.

Händelserna i Chile och Norrmalmstorgs- dramet fick konsekvenser för valutgången: de blev kanske avgörande för Olof Palmes knappa seger.

Inte heller det engagerade oss nämnvärt. Socialdemokraterna hade ju styrt Sverige i 40 år. Ingen hade upplevt något annat.

Själv flyttade jag från Ulrikedal till Klostergården. Mina studier i kulturgeografi och ekonomisk historia avslutades med en uppsats om Sveriges ekonomiska relationer med USA. Torsten Nilsson, den svenske utrikesministern, stod i skottgluggen för mina slutsatser.

FNL-gruppen började studera "Imperialismens politiska ekonomi" av Harry Magdoff, en av ekonomerna i kretsen kring Monthly Review.

Erfarenheterna vi gjort sedan 1965 hade förändrat oss. Olof Palme upplevdes inte längre som den lysande förnyaren. Vi var inte längre glada motkarnevalister. Nya kunskaper, nya erfarenheter, nya kontakter, svenska och internationella, nya teorier (Marx, Lenin, Andre Gunther Frank, Baran, Sweezy och Harry Magdoff, kanske också CH Hermansson) hade förändrat vår syn på världen.

Berättelsen fortsätter i nästa nummer av Veckobladet. Vad hände sen?